



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**In Titi Livii Patavini, Historiarvm Ab Vrbe Condita Libros,
Qvi quidem exstant, omnes, Observationes**

Godelevaeus, Wilhelm

Francofvrti, 1609

In Librvm XXXVII. Qvi Ab Aliis Decadis IIII. Liber VII. Dicitvr, Annotat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69254](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69254)

S Legatum iurum] De hac legatione præter Liviū leges Florum lib. 2. c. 1. Gellium lib. 4. c. 18. Plinium de viris illustribus, cap. 57. Sabellium lib. 7. Enead. 5. Khaspod.

Patrimi matrumque. Patrimi matrumque] Patrimi siue Patrimēs, matrumque; quorum patres & matres adhuc viuunt.

In Latiniā ciniethi fuerit] In carcerem, de eo superius dictum est. Tales quoque fuerunt Lacomia Syracusana, toto orbe celebres, quas Cicero describit actione in Verrem 7.

Galli facinorosi. Facinorosi Galli] Id est, furore correpti. Erant vero hi sacerdotes Cybeles, siue castrati omnes. Quod hinc euenisse fama est: Quam Dea Cybeles puerum Phrygen formosissimum. Atyra nomine, suis facris ea lege præfecisset, ut perpetuo castitatem seruaret, haud longe post Sangaridem nympham comperisset. Quare ab irata Dea in furorem actus, cum Dindima venisset, manusq; sibi aff. ire conaretur miseratione Deæ, furore liberatus, à le interficiendo abstinuit, virilitatem tamen sibi amputauit, & ideo Cybeles castratos sacerdotes habere maualt. Galli autem dicuntur à Gallo Phrygiæ flumine, cuius aquam qui gustassent, reddebantur infani, testes vero Semis testis sibi præce debant. Alii putant eos ideo sibi genitalis incidere, quia violauerint nomen patris, matrisue, ne possint ipsi fieri parentes.

Autoramentum. Autoramentum] Id est, obligatum. Autorare enim obligare est, & autorati mites ac sacramento obstricti, & quasi obarati, hoc est, ætæ stipendiario obstricti, ac iam non sui arbitrii. Quin & autoramentum etiam in artibus mercenariis & opificiis obligatio quædam est, interposita mercede contracta. Inquit enim Tullius: Merces ipsa in mercenariis autoramentum est feruitutis, de quo latius Torneib. lib. 2. aduers. c. 20.

Trullæ. Trullæ] Trullæ de situlis aquam hauriunt, & de athenis aut labris, Torneib. lib. 7. aduers. c. 22.

Etesia. Etesia] Etesia à Græcis dicuntur venti, qui statuto & certo anni spacio sive solent, hoc est, 40. diebus post canicula exortum. Græci enim à 2700 annuum dicunt. Horum meminit Gellius lib. 2. ca. 22. Solinus c. 25. in Polyhist.

Remulco trahenti. Remulco trahente] Remulco trahere Latinum esse probat Baysius in lib. de re nauali. & latius de hac loquendi forma disputat Francisc. Florid. Sabinus lib. 1. succif. lect. c. 3. Remulco trahi naues affluans, quæ plus æquo onerata, vel fracta, vel mutila paruis nauibus reme, um plenis alligata ducuntur, ut quo simpliciter à nautis duci non possunt, aliorum nauigiorum adminiculo perueniant.

Ancilia. Dies quibus ancilia mouentur] Solebant enim, qui bello gerendo præfiebantur, ut inquit Seruus, ingredi Martis tærorium, anciliaq; primum mouere, deinde simulachri hastam, dicentes: Mars vigila tacitus, fore qui præficienti Othoni moras, religionemque nondum conditorum ancilium afferret. Promuebant autem indicto bello ancilia, ut mouerentur & profectioem suæ optere, antequam condita essent, ominosum & religioſum habebatur. Torneib. lib. 5. aduers. c. 1.

Scipionis filius Valetudinarius. Filius eius e sprus] Cognomen scilicet Valetudinarius, qui corpore valuisse (ut C. c. in Bruto ait) in primis habitus esset desertus, ut patrum eius oratiuncula, partim etiam historia quædam Græca de Cassina testantur. Plutarchus in vita Africani, nihil sane comperti de eo se habere dicit, nisi eum prætu-

præturam gessisse, & in ea consequenda, à Circæio patris scriba adiutum fuisse. Cæterum utrum Scipionis filius exploratus, hostiumque infidus vel in prælio captus sit, incertum esse scribunt, Orolius & Eutropius. Huius autem Scipionis meminere præterea Val. Max. lib. 3. c. 5. Alex. ab Alex. lib. 3. c. 22. Plutarchus in Africano, Plinius lib. 35. cap. 4. Sabell. lib. 7. Ennead. 5. Volaterian. lib. 19. cap. 3. vjban. commen.

Legatus qui filium] Inigne moderationis animi exemplum est Antiochus, qui Scipioni captum remisit filium, à quo tum maxime finibus imperii pellebatur, & lacessitus, maiestatem Scipionis Africani excellentissimi viri venerari, quam dolorem suum vicisse mainit. Cuius rei quoque gloriose meminit Plinius de vitis illust. lib. cap. 29.

Refert aliam gratiam nunc non posse] Sapiens enim, vt ad Lucillum Seneca scribit, omnia tecum examinabit, quantum acceperit, à quo, quando, vbi, quemadmodum: Cuius rei speculum hoc loco est Africanus, qui cum intelligeret, quam magnum beneficium esset, accipere filium captum ab hoste, qui pro suo iure scilicet potuisset in victum, vt in summa corporis debilitate aspectu filii recrearetur, non facile aliquid præclarior vel excellentius Antiocho pro reddenda gratia dare potuit, quam quod dedit cum suaderet, vt cum Romanis rerum dominis amicitiam contraheret, quos alias perpetuos hostes & inimicos habiturus esset.

Sippium] Afix montem, non procul ab amne Mæandro, de quo Strabo lib. 1. & lib. 12. *Sippium.*

Phalangia] Phalangem Macedonicam, quam Latine cuneum Linius vocat prædenti ordinis, excogitasse omnium princeps dicitur Philippus Alexandri Magni pater, ducto ab heroibus exemplo, quos clypeis clypeos iunxisse cecinit Poeta nobilis. Quo ritu qui armantur, Phalangitæ dicuntur. Cælius lib. 21. cap. 18. *Phalangia.*

Falcata quadriga] Descriptio falcatarum quadrigarum, qualis & apud Cur- *Falcata*
tium in historia Darii existat. A Lucretio vero falciferi currus vocantur, lib. 5. *quadri-*
cum inquit: *Et biugo prius est, quam hic coniungere binos,*
Et quam falciferi armatum ascendere currus. *ga.*

Iaculorum armata] Lucius Scipio cum die ac nocte Antiochi exercitum im- *Amen-*
bre continuo vexatum, & arcus quoque madentibus nervis inhabiles factos *zum.*
esse intellexisset, prælium astute iniit. Frontinus lib. 4. cap. 5. Cæterum Amen-
tum lorum est, quo media religatur hasta, vt longius jaci possit, hinc amenta-
ta hasta Ciceroni lib. 1. de oratore: & amentare, apud Lucanum pro iacere,
auramento munire: Vide Eralinum in proverbio: Amentata hasta, & infra
lib. sequenti: hasta amentata & velitatis.

Cu Taurum montem] Qui progredienti ab Hircano mari ad auroram est ad *Taurum*
dextrum, vique ad Indicum mare protenditur, de cuius magnitudine leges *mont.*
Strabonem lib. 11. Melam lib. 19. in descriptione Lyciæ. Volater. lib. 10. c. 1. Geo-
graph. copiose Plinius lib. 5. cap. 27. & Solin. in descriptione Ciliciæ.

XV. millia talentum Euboicorum] Quid sit talentum Euboicum, docet Festus *Talentum*
his verbis: Euboicum talentum nummo Græco septem millium & quingent- *Euboicum.*
orum cistophorum est, nostro quatuor millium denariorum, de quo plura
Budæus lib. 2. de assè, vbi annotat, dictum Festi minime convenire cum ratio-
ne Liviæna, quæ talentum sex millium denarium facit.

Cistophorum 248.] Ita legendum esse, & non cistophori, vt nec terracina, sed *Cistopho-*
tetradrachnum genitivo casu, admonuit Budæus loco præ allegato. Erat au- *rum.*
tem cistophorus nummus Asianorum, sic appellatus, quod in eo cistiferi ef-
sent sculpti, qui sacrorum mysticorum cistis incluserunt arcana ferebant, vt
in Cybeles mysteriis, Bacchi Orgiis, Cereris initiis. Vide Torneb. lib. 3. ad vers.
cap. 5. & lib. eod. cap. 21.

Res terra mutata mutat mores] Mutatione regionis animus non mutatur sed in diuerso cœlo eadem mens est, pioinde recte ab Horatio dicitur:

In culpa est animus, qui se non effugit usquam. & alibi:

Cœlum non animum mutat, qui trans mare currit.

Cardo. *Intra eum cardinem*] Cardinem à forma vocauit, quasi limitem imperii Romani à Septentrione ad Meridiem, Budæus in posterioribus annot.

**Congiar-
tia.** *Multa congiaria habuerat*] Erat inter vasa vel mensuras quoque congius, vnde congiarium certæ rationis dicebatur munus. Ad donatum ex danti erat arbitrio, præscriptione nulla. Sunt qui militibus conferti modo donatum putent, populo congiarium, Cœlius lib. 27. cap. 27.

Tenore. *Perpetuo tenore vita*] Tenorem rei progressum vocant, vnde quæ suis finibusque veluti perpetua quadam succedunt serie, horum eundem tenorem esse dicimus. Erasimus in proverbio: Vno tenore.

L. Emilio Regillo] Hunc Æmylium Appianus Lilius, Iulianus nunc Lucium Neuum, nunc Menenium appellat. Lilius autem & Florus Æmylium quoque Regillum vocant.

**Scipio
Africani.** *Africicum se appellari voluit*] Quemadmodum enim P. Cornelius Scipio, qui dux fatalis contra Hannibalem fuit, Africa superata, & Carthaginensibus bello deuictis, Africani nomen, ita etiam L. Scipio, deuicto Antiocho, & subacta Asia, Asiatici adeptus est. Vide Plutarchum in Scipione Africano. Valer. Max. lib. 3. cap. 3. Alex. ab Alex. lib. 2. cap. 11.

Philippus. *Nonnulli autem Philippus*] Sic dictos, quod Philippus Alexandri Magni pater eos eudi iusserit, vt tradit Diodorus, posteaquam Crenidas instaurauit, & Philippus maluit appellari, compertis imbri fodinis, quas sic demum excoluit, vti talenta inde redirent annua mille & amplius. Cæli. lib. 10. cap. 2.

IN LIB. XXXIIX. QVI ALIAS DE CADIS III. LIBER VIII. DICITVR, ANNOTATIONES.

Paucitate parum freti] Hinc Euripides in Hereclidis: *μὴ τὸ χεῖρ' ἐστὶν ἀδύνατος μὲν, id est,*

Invalida pugna est vnus tantum manus.

Et Homerus Iliados μ.

Ἄλ' ἰσομεγέθειον πλεόνων δὲ τ' ἔργον ἀμεινον. Id est,

Addatis comitibus, multorum industria namque

Plus pollet quam paucorum.

In quam sententiam plura apud Erasimum in proverbio: Multæ manus onus reddunt leuius.

Ambracia. *Ambracia tumulo*] Hæc Pyrrhi regia postea ab Augusti victoria Nicopolis dicta est. Ptolemæus tamen duas ciuitates Ambraciam & Nicopolim fecit, Ambraciamque ponit intra sinum Ambracium & Nicopolim, extra sinum in Epiro. Vide Strabonem lib. 9. cap. 1. Melam lib. 2. cap. 3. Hanc Larsem nunc dici Oluarius ait.

**Pinnae
detergere.** *Detergebat pinnae*] Id est, auferebat vel confringebat summitates murorum: Pinnae enim murorum sunt summitates eorum, & detergere per translationem est auferre: Ac remos detergere idem est, quod remos confringere: Cæsar lib. 1. de bello ciuili:

Tolleno. *Tollenobus*] Tolleno quid sit, Glareanus antea exposuit. Est vero *καταλίσσειν*, vt ait Torneib. lib. 6. aduers. cap. 18. quod sursum deorsum hinc inde tollitur, more oscilli, & alterius hinc & inde suspicit & despicit. Vide etiam Petram Crinitum de honesta disciplina, lib. 19. cap. 2.

Formula